CHET TILLARINI BILISHNING FOYDALARI.

Dushatova Shohsanam, FarDU o'qituvchi
Burgutova Guljaxon, FarDU 3-bosqich talabasi
sh.dushatova@pf.fdu.uz

Annotatsiya: ushbu maqolada ko'p tilda so'zlasha olish ya'ni chet tillarini bilishning, ular orqali muloqot qilishning manfaatli jihatlari, shuningdek, tillarni o'rganishning inson uchun foydali tomonlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: muloqot, ko'nikma, munosabat, globallashuv.

THE BENEFITS OF KNOWING FOREIGN LANGUAGES.

Annotation: in this article, the benefits of being able to speak in multiple languages, that is, knowing foreign languages and communicating through them, as well as the benefits of learning languages for a person is discussed.

Key words: communication, skills, attitude, globalization.

ПРЕИМУЩЕСТВА ЗНАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ.

Аннотации: в этой статье рассказывается о пользе владения многими языками, знании иностранных языков, общении с их помощью, а также о пользе изучения языков для человека.

Ключевые слова: общение, навыки, отношение, глобализация.

Har bir narsaning ibtidosi bo'lganidek, tilning ham o'ziga xos boshlang'ich nuqtasi bor. Ammo aynan mana shu ibdito qachon va qayerda rivojlana boshlagan degan savol ko'plab olimlarni qiziqtirishi tabiy. Bu haqda o'ylash juda qiziq, uning kelib chiqishini o'rganish esa undan ham qiziqroq vas hu bilan birga biroz chalkashroqdir. Shuning uchun ham u asrlar davomida olimlar o'rtasida doimiy baxs-munozaralarga sabab bo'lib kelmoqda. Tilning kelib chiqishini aniqlash qiyin masaladir. Og'zaki va yozma tillar qanday paydo bo'lganligi va qanday rivojlanganligini hech kim aniq bilmaydi. Asrlar davomida uning kelib chiqishi va til evolyutsiyasini tushuntiruvchi ko'plab taxminlar va bir qancha nazariyalar mavjud.

Muloqot odamlar uchun juda muhim omil hisoblanadi. Har kuni odamlar bir-birlari bilan turli yo'llar bilan muloqot qilishadi. Yuzma-yuz, telefon yoki xabarlar yuborish orqali bir birlari bilan fikr almashinadi. Suhbat mobaynida biz fikrlarimizni aniq va ravon tarzda ifodalab berishimiz uchun ko'zlarimiz yoki qo'llarimizdan foydalanamiz.

Til o'rganish barcha yoshdagilar uchun boy tajriba hisoblansa-da, ayniqsa bolalar bu sarguzashtdan eng ko'p foyda olishadi. Chunki bolalar doimo o’zlari uchun yangi narsalarni kashf etadilar va ulardan o'rganishga harakat qiladilar. Shuning uchun ham ular eng yaxshi til o'rganuvchilar hisoblanadi. Tilshunoslik professori, bolalarning tillarni o‘rganish usullarini o‘rganuvchi doktor Kertisning so‘zlariga ko‘ra, biz bolalarning yo‘liga qancha tilni qo’yishimiz muhim emasdek, ular bularni barchasini o‘rganish uchun juda katta kuchga egadek. Ular bir vaqtning o'zida tizimli va muntazam eshitishlariga imkon beradigan darajada ko'p og'zaki tillarni o'rganishlari mumkin. Faqatgina bolalar bu qobiliyatga ega hisoblanadi [1, 133]. Ular bir vaqtning o'zida bir nechta tillarni rivojlantirishlari mumkin. Kattalar esa bu o’rinda bolalardan o‘rnak olishlari maqsadga muvofiq bo‘ladi

Ma’lumki, har bir xalq, madaniyat o’zining milliy qadriyatlari bilan birga o’z ona tiliga ham ega. So’nggi ma’lumotlarga ko’ra, bugungi kunda dunyoda 7 mingdan ziyod muloqot tillari mavjud ekan. Shunga qaramay dunyo tobora globallashib bormoqda va bu jarayonda bir-birini tushunish uchun chet tillarni bilish esa mubolag‘a qilib aytganda, suv va havodek muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chet tillarini bilishning ko‘plab afzalliklari mavjud bo’lib quyida bunga bir nechta misollarni ko‘rishingiz mumkin:

1. Xotirangizni yaxshilaydi.

Yangi ko'nikmalarni o'rganish uchun miyangizdan qanchalik ko'p foydalansangiz, miyangizning funksiyalari shunchalik ko'p ishlaydi. Yangi tilni o'rganish miyangizni yangi grammatika va lug'at qoidalari bilan tanishishga undaydi. Bu sizga xotirangizni yangi so'zlarni eslab qolish, ular o'rtasida aloqa o'rnatish va kontekstli vaziyatlarda foydalanishga o'rgatish imkonini beradi.

2. Bir vaqtning o‘zida ko‘p vazifalarni bajara olish qobilyatini oshiradi.

Vaqtni boshqarish va ko'p vazifani bajarish sizga doimo yordam beradigan ikkita qobiliyatdir. Ko'p tilli odamlarning turli tillarda fikrlash va bir nechta tillarda muloqot qilish qobiliyati ko‘p vazifani bajarishga yordam beradi. Amerikalik olimlar tadqiqot o‘tkazib, bir nechta tillarni biladigan kishilarga so‘zlarni tushunish bo‘yicha topshiriqlar berdi va ularning tomograflarini kuzatdi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, bunday odamlar faqat bitta tilda gapiradiganlarga nisbatan, o‘xshash so‘zlarni yaxshi aniqlay oladi. Ushbu qobiliyat turli chalg‘ituvchi omillarni bloklab, bitta vazifaga diqqatni qaratishga yordam beradi [6].

3. Chet tilini o'rganganingizda sayohat arzonroq va osonroq bo'ladi.

Ma’lumki, ko’pchilik sayyohlar boshqa bir mamlakatga borganda mahalliy aholining tilini tushunmasligi tufayli ba’zi muammolarga duch kelishi tez-tez uchraydigan holatdir. Bunday ko‘ngilsizliklarni oldini olish uchun esa ko’pchilik tarjimon xizmatlaridan foydalanadi. Bu esa arzon xizmat emas. Shunday ekan siz ko’p tillarni bilish orqali moliyaviy tomondan o‘zingizga foyda keltirishingiz va sayohatingizni osonroq tashkil etishingiz mumkin bo’ladi.

4. Chet tilini o'rganish ish imkoniyatlari dunyosini ochadi.

Hech kimga sir emaski, chet tilini o'rganish ish bilan ta'minlash istiqbollarini yaxshilashi mumkin. Har doimgidan ham ko'proq kompaniyalar dunyoning bir necha, ko'pincha o'nlab mamlakatlari biznes bilan shug'ullanadi, ammo ular kamida bitta chet tilini biladigan odamlarni yollamay turib, buni amalga oshira olmaydi. Globallashuv jadal sur'atlar bilan davom etar ekan, zamon talabiga javob beradigan kadr bo‘lish uchun chet tilini bilish zarurat hisoblanadi.

5. Ko‘proq do‘st orttirish uchun qulay imkoniyat.

Yangi va qiziqarli odamlar bilan tanishish va umrbod do'stlikni rivojlantirish, albatta, intilishga arziydigan maqsadlardir va boshqa tilni o'rganish bu jarayonni tezlashtirishning ishonchli usulidir. Til bizning his-tuyg'ularimizni, istaklarimizni ifoda etishga va atrofimizdagi boshqa odamlar bilan bog'lanishga yordam beradi va mazmunli munosabatlarni shakllantiradi.

6. O'z tilingiz va madaniyatingizni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Chet tilini o‘rganish o'z ona tilingiz va madaniyatingizni yaxshiroq tushunishingizni ta'minlaydi. Bu chet tilini o'rganishning eng kutilmagan afzalliklaridan biridir. Siz nafaqat ikkinchi til madaniy urf-odatlarini, balki birinchi tilingizning tarixini ham o’rganasiz. Ikki tilli bo'lish ham o'z tilingizni o'zlashtirishingizga yordam berishini bilasizmi? Misol uchun, o'xshash ildizlarga ega bo'lgan yangi tilni o'rganish boshqa tillarni ham o'rganishga yordam beradi. Bunga ispan, italyan va fransuz tillarini misol keltirishimiz mumkin. Xorijiy tilni o‘rganibgina, o‘z ona tilimizni ko‘proq qadrlay boshlaymiz. Unda bolalikdan gapirishni boshlaganimiz uchun, u qanday qurilgani haqida o‘ylamaymiz, ko‘pincha uning go‘zalligini anglamaymiz.

Frank Smit aytganidek: "Bir til sizni hayot yo'liga boshlaydi, ikkinchi til yo'lda har bir eshikni ochadi" [2, 34].

Lekin til o’rganishning faqat yaxshilikka xizmat qiladigan afzalliklarini sanab o’tish bilan bir qatorda shuni ham ta’kidlab o’tish lozimki, davlat tili, milliy til, ona tili kabi tushunchalar har doim hammamiz uchun birinchi o’rinda bo’lmog’i darkor. Har bir mustaqil mamlakatning o’z davlat tili mavjud bo’lganidek, o’zbek tili O’zbekiston davlatining istiqlolidan nishonadir. Boshqa tilni o’zlashtirish o’z tilidan foydalanishni cheklash degan xulosani keltirib chiqarmasligi lozim. Til davlat ramzi, millat ko’zgusidir. O’z tilini yanada boyitish, sayqal berish, qo’llanilish doirasini kengaytirish, bir so’z bilan aytganda, uni kelgusi avlodga takomillashgan holda yetkazib berish har bir millatning insoniy burchidir. Chet tillarini mukammal o’rganish va milliy til taraqqiyotig xizmat qilish uchun har birini o’z o’rnida qo’llash bugungi jamiyatda tillar muvozanatini saqlashga asos bo’ladi [3, 4].

Inson tajribasining eng foydali jihatlaridan biri bu boshqalar bilan bog'lanish qobiliyatidir. Bu bog’liqlik tarjimon faoliyatidan yiroq, to‘g‘ridan-to‘g‘ri bo‘lsa ayni muddao. Chet ellik odam bilan uning tilida gaplasha olish uning uchun katta tuhfa emasmi?!.

Xulosa qilib shuni ta'kidlashni istardimki, odamlarning o'zlari o'z baxtlarining quruvchisidir va hayotda ko'p narsa ularga bog'liq. Agar siz hayotingizda biror narsani yaxshi tomonga o'zgartirishga tayyor bo'lsangiz, unda chet tilini o'rganing va ehtimol sizni qayerdadir qiziqarli sayohat yoki daromadli ishga joylashish kabi yoqimli syurpriz kutib turgan bo‘lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Dushatova, S. (2022). EVFEMIZM TUSHUNCHASI TAHLILI. *YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS*, *1*(3), 159-163.

2. qizi Dushatova, S. B., & qizi Qodiraliyeva, N. I. (2022). EFFECTIVE METHODS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES. *International Academic Research Journal Impact Factor 7.4*, *1*(5), 63-67.

3. Dushatova, S., & Azamov, M. (2022, November). SO'Z TURKUMLARI TASNIFI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS.* (Vol. 1, No. 6, pp. 89-95).

4. Dushatova, S., & Tursunaliyev, M. (2022). CHET TILLARINI O'RGANISHNING INSON RIVOJLANISHIGA TASIRI. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, *1*(7), 133-138.

5. Dushatova, S. (2022). LINGUISTIC AND SOCIAL ORIGINATION OF TABOOS. *Science and innovation*, *1*(B6), 318-321.

6. Dushatova, S. (2022). EVFEMIZM TUSHUNCHASI TAHLILI.

7. Fatıma Gimatdinova. Benefits of learning a foreign language at an early age. The Journal of International Social Research Volume: 11 Issue: 59 Year: 2018

8. **Frank Smith, To Think: In Language, Learning and Education, 1990.**

9. Gulbahor Alimovna Shakirova. Chet tilini o’rgatishda yangi pedagogik texnologiyalar. "Science and Education" Scientific Journal / ISSN 2181-0842 January 2022 / Volume 3 Issue 1

10. Kakharov, K., & Azizov, Y. (2022). Mnemonics Techniques for Teaching English Language. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, *3*(11), 385-387.

11. Кахаров, Қ., & Абдусаломова, Г. (2022). ЧЕТ ТИЛИ ЎРГАНИШДА АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИНГ РОЛИ. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(10), 152-155.

12. Satvoldievna, U. D., & Qizi, R. K. B. (2020). Linguistic analysis of puns in the English language. *Проблемы современной науки и образования*, (2 (147)), 38-40.

13. Nodira, U. (2022). THE ROLE OF STORY-BASED LEARNING APPROACH IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING. *Science and Innovation*, *1*(7), 375-378.

14. Ubaydullayeva, D., & Raxmonqulova, M. (2022). TILSHUNOSLIKDA IJTIMOIY YO'NALISHNING TARAQQIYOTI. *Science and innovation*, *1*(B6), 869-873.

15. Soxibovna, M. G. THE ROLE OF LINGUVOCULARY IN THE STUDY OF NATIONAL AND CULTURAL FEATURES OF SPEECH UNITS.